

TALVINE AIALINNUVAATLUS

Talvine aialinnuvaatlus 2016

29. - 31. jaanuaril toimunud talvisel aialinnuvaatlusel osales **2799 linnusõpra 2000 paigast** üle Eesti. Neljandik vaatlejatest osales aialinnuvaatlusel esimest korda, 17% teist- ja viiendik kolmandat aastat. Seitse aastat järjest on üritusest osa võtnud vaid 75 linnusõpra. Sel aastal vaatles linde üksi 70%, kahekesi 23% ja kolmekesi 5% osalejatest. 95% vaatlustest tehti aedades, pea 5% parkides ja seitsmel juhul kalmistul. Kolmandat korda sai osaleda ka reedel, mil tehti 7% vaatlustest; põhiliseks vaatluspäevaks kujunes siiski tavapäraselt pühapäev (72%).

Tabel 1. Talvise aialinnuvaatluse osalus ja tulemused aastatel 2010-2016.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Linde	37046	30973	45686	65266	86652	70376	58297
Vaatluskohti	888	948	1439	1817	2353	1838	2000
Vaatlejaid	1072	1134	2050	2501	3449	2727	2799
Liike	62	58	54	61	60	64	64
Linde vaatluskohas:							
Aritmeetiline keskmine	43	33	32	36	37	38	29
Mediaan	33	27	26	31	30	29	24
Mood	24	15	12	15	20	19	13

Kolme vaatluspäeva jooksul loeti kokku **58 297 lindu 64 liigist**, mis on mitmes mõttes rekordiline tulemus – nähtud liikide arv oli seitsme aasta kõrgeim, lindude suhteline arvukus aga enneolematult madal. Vaadeldud lindude keskmine arv vaatluskohas oli möödunud kuue aasta keskmisega võrreldes 21% madalam, kõige tüüpilisem lindude hulk vaatluskohas ehk mood kahanes aga lausa 26%. Tänavune kohtamissagedus oli möödunud kuue aasta keskmisega võrreldes madalam enam kui pooltel linnuliikidel, isendite arv vaatluskohas jäi keskmisest allapoole aga kahel kolmandikul linnuliikidel.

Sellise suure languse põhjuseks saab pidada mitmenädalasele paksu lume ja krõbeda külma talveilmale järgnenud suurt sula, mis oli aialinnuvaatluse ajaks kestnud juba pea

nädala. Linnud külastavad toitmiskohti raskete ilmaoludega rohkem ja pehme ilmaga vähem, loendustulemused kajastavad aga lindude arvukust just toitmiskohtades - linde toidetakse 93% vaatluskohtades. Seetõttu ongi näilise linnupuuduse põhjuseks lindude võime inimeselt abi otsimata looduslike toiduvarudega hakkama saada. Kuigi valdav osa vaatlejatest andis teada, et sulailmadega külastas aedu oluliselt vähem linde kui pakasega ja paljud olid sellest ka pisut pettunud, on see ometi positiivne märk sellest, et lindudel on säilinud võime iseseisvalt toituda ja soodsate olude korral ei sõltu nad lisatoitmisest.

Kõige arvukam linnuliik oli seitsmendat aastat järjest tänavune aasta lind rasvatihane, keda kohati 93% vaatluskohtades ja kes moodustas umbes veerandi lindude koguarvust. Vaatamata konkurentsivõidule oli ka rasva-antsude kohtamissagedus tavapärasest 2,5% väiksem ja igas vaatluskohas oli tavapärasest keskmiselt üks tihane vähem. Teise koha saavutas rohevint, kolmas oli põldvarblane. Kohtamissageduse arvestuses olid möödunud kuue aasta keskmisega võrreldes suurimad langejad leevike (-11%), muustrastas (-10%) ja rohevint (-9%), suurimad tõusjad oli puukoristaja (+4%) ning harakas ja pasknäär (+2%).

Vähearvukatest ja põnevatest liikidest kohati tänavu 12 hallõgijat, 4 käblikut ja ühte vainurästast. Röövlindudest külastas vaatluskohti peale tavapärase raudkulli (38 lindu), kanakulli (9), hiireviu (13) ja värbkaku (3) kahes kohas veel taliviu ja ühes kohas tuuletallaja. Liiginimekirja muutis värvikamaks ka üks tõeline talvine haruldus - roherähn.

Kolmandik teemaküsimustele vastanutest (164 inimest) olid oma vaatluskohas täheldanud värvushälvetega linde, kõige sagedamini rasvatihaseid (25%), rohevinte (12%) ja koduvarblaseid (10%). Kasvajatega lindudest (43) olid 65% rasvatihased, järgnesid metsvint, põldvarblane ja rohevint. Enamasti linnurõugetest põhjustatud kasvajaid nähti 33 juhul linnu peas, 7 juhul jalal ja 3 juhul tiival. 16 juhul vaadeldi uimaseid, kohevil sulestiku ja mõnel juhul liigse süljeeritusega linde, mis on tihti trihhomonoosi tunnuseks. Pooltel juhtudel oli nakatunuks rohevint. Aknasse lendamisest või muul moel vigastusest tekkivaid noka väärarenguid märgati 6 juhul, enamasti kiskja rünnakust napilt pääsemisel jala kaotanud linde nähti 17 korral (50% neist olid rasvatihased).

Järgmine talvine aialinnuvaatlus toimub 27.-29. jaanuaril 2017.

Kokkuvõtte koostas Aarne Tuule, talvise aialinnuvaatluse koordinaator.

Lisainfo: talv@eoy.ee, 58002869, www.eoy.ee/talv

Talvist aialinnuvaatlust korraldab Eesti Ornitoloogiaühing, toetab Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Tabel 2. Talvisel aialinnuvaatlusel 2016 vaadeldud linnuliikide järjestus isendite koguarvu järgi

Nr	Liik	Isendite arv 2016	Kohtamis-paiku 2016	Kohtamis-sagedus 2010-2015	Kohtamis-sagedus 2016	Muutus	Isendeid vaatlus-kohas 2010-2015	Isendeid vaatlus-kohas 2016	Muutus
1	Rasvatihane	15100	1850	95,5%	93,0%	-2,5%	9,1	8,2	-1,0
2	Rohevint	8279	729	45,4%	36,6%	-8,8%	11,0	11,4	0,4
3	Pöldvarblane	7600	750	46,0%	37,7%	-8,3%	11,4	10,1	-1,3
4	Hallvares	3143	829	40,6%	41,7%	1,1%	4,0	3,8	-0,2
5	Koduvarblane	3108	439	30,1%	22,1%	-8,0%	8,8	7,1	-1,7
6	Sinitihane	3000	1250	61,4%	62,8%	1,4%	2,2	2,4	0,2
7	Leevike	2239	511	36,7%	25,7%	-11,0%	4,4	4,4	0,0
8	Hakk	1565	208	13,9%	10,5%	-3,4%	7,7	7,5	-0,1
9	Harakas	1507	770	36,3%	38,7%	2,4%	2,1	2,0	-0,2
10	Salu- e sootihane	1464	556	27,9%	27,9%	0,0%	2,7	2,6	-0,1
11	Pasknäär	1427	627	29,2%	31,5%	2,3%	3,2	2,3	-0,9
12	Puukoristaja	1412	793	35,4%	39,8%	4,4%	1,7	1,8	0,1
13	Kodutuvi	1275	198	12,0%	9,9%	-2,1%	5,5	6,4	0,9
14	Põhjatihane	1201	483	26,0%	24,3%	-1,7%	2,5	2,5	0,0
15	Musträstas	974	505	35,7%	25,4%	-10,3%	2,2	1,9	-0,3
16	Suur-kirjurähn	753	607	28,7%	30,5%	1,8%	1,3	1,2	0,0
17	Talvike	691	98	8,0%	4,9%	-3,1%	9,6	7,1	-2,5
18	Siisike	542	87	3,6%	4,4%	0,8%	9,2	6,2	-3,0
19	Sinikael-part	313	27	1,3%	1,4%	0,1%	17,2	11,6	-5,6
	<i>Määramata lind</i>	252	65	2,7%	3,3%	0,6%	5,7	3,9	-1,8
20	Hallrästas	207	91	5,4%	4,6%	-0,8%	3,0	2,3	-0,7
21	Metsvint	206	78	7,6%	3,9%	-3,7%	3,2	2,6	-0,5
22	Tutt-tihane	198	116	8,3%	5,8%	-2,5%	1,7	1,7	0,0
23	Ronk	179	95	3,9%	4,8%	0,9%	2,2	1,9	-0,3
24	Musttihane	167	92	3,2%	4,6%	1,4%	1,6	1,8	0,2
25	Nurmkana	123	20	2,1%	1,0%	-1,1%	8,1	6,2	-2,0
26	Väike-kirjurähn	121	104	6,1%	5,2%	-0,9%	1,1	1,2	0,0
27	Urvalind	113	25	5,7%	1,3%	-4,4%	8,8	4,5	-4,3
28	Höbekajakas	103	34	1,5%	1,7%	0,2%	4,3	3,0	-1,2
29	Ohakalind	103	26	2,3%	1,3%	-1,0%	4,4	4,0	-0,5
30	Suurnokk-vint	89	58	3,5%	2,9%	-0,6%	1,5	1,5	0,0
31	Künnivares	88	41	1,3%	2,1%	0,8%	2,7	2,1	-0,6
32	Kalakajakas	87	25	0,5%	1,3%	0,8%	3,3	3,5	0,2
33	Hallpea-rähn	83	69	4,7%	3,5%	-1,2%	1,2	1,2	0,0
34	Siidisaba	81	13	2,4%	0,7%	-1,7%	11,3	6,2	-5,1
	<i>Määramata kirjurähn</i>	70	60	2,1%	3,0%	0,9%	1,2	1,2	-0,1
35	Kuldnohk	60	15	1,1%	0,8%	-0,3%	4,1	4,0	-0,1
36	Porr	42	33	1,7%	1,7%	0,0%	1,2	1,3	0,1
37	Raudkull	38	37	4,2%	1,9%	-2,3%	1,0	1,0	0,0
38	Sabatihane	34	11	1,20%	0,55%	-0,6%	3,8	3,1	-0,7
39	Kanepilind	26	9	0,37%	0,45%	0,1%	12,2	2,9	-9,3

Nr	Liik	Isendite arv 2016	Kohtamispaiku 2016	Kohtamisagedus 2010-2015	Kohtamisagedus 2016	Muutus	Isendeid vaatluskohas 2010-2015	Isendeid vaatluskohas 2016	Muutus
40	Hangelind	23	6	0,10%	0,30%	0,2%	7,0	3,8	-3,1
41	Tamme-kirjurähn	23	21	0,50%	1,06%	0,6%	1,2	1,1	-0,1
42	Põhjavint	20	14	2,50%	0,70%	-1,8%	2,6	1,4	-1,2
43	Musträhn	19	19	0,90%	0,95%	0,1%	1,2	1,0	-0,2
44	Pöialpoiss	19	9	0,67%	0,45%	-0,2%	2,0	2,1	0,1
	<i>Määramata kulliline</i>	17	16	1,60%	0,80%	-0,8%	1,0	1,1	0,0
45	Hiireviu	13	13	0,70%	0,65%	0,0%	1,2	1,0	-0,2
46	Kühmnokk-luik	13	3	0,00%	0,15%	0,2%	0,0	4,3	4,3
47	Hallõgija	12	8	0,50%	0,40%	-0,1%	1,0	1,5	0,5
48	Punarind	12	10	1,60%	0,50%	-1,1%	1,3	1,2	-0,1
49	Kanakull	9	7	0,70%	0,35%	-0,3%	1,0	1,3	0,2
50	Kaelus-turteltuvi	8	4	0,38%	0,20%	-0,2%	1,8	2,0	0,2
51	Naerukajakas	7	3	0,30%	0,15%	-0,1%	3,4	2,3	-1,0
52	Valgeselg-kirjurähn	6	6	0,27%	0,30%	0,0%	1,1	1,0	-0,1
53	Käblik	4	4	0,12%	0,20%	0,1%	1,1	1,0	-0,1
54	Mänsak	4	4	0,30%	0,20%	-0,1%	1,2	1,0	-0,2
55	Merikotkas	4	3	0,04%	0,15%	0,1%	1,0	1,3	0,3
56	Jääkoskel	4	1	0,00%	0,05%	0,1%	0,0	4,0	4,0
57	Laululuik	4	2	0,03%	0,10%	0,1%	0,0	2,0	2,0
58	Värbkakk	3	3	0,30%	0,15%	-0,1%	1,0	1,0	0,0
59	Taliviu	3	2	0,00%	0,10%	0,1%	0,0	1,5	1,5
60	Hallhaigur	3	3	0,03%	0,15%	0,1%	1,0	1,0	0,0
61	Kaelustuvi	1	1	0,20%	0,05%	-0,1%	1,9	1,0	-0,9
62	Roherähn	1	1	0,00%	0,05%	0,1%	1,1	1,0	-0,1
63	Tuuletallaja	1	1	0,00%	0,05%	0,1%	0,0	1,0	1,0
64	Vainurästas	1	1	0,00%	0,05%	0,1%	0,0	1,0	1,0

Tabel 3. Talvise aialinnuvaatluse 2016 osalus maakonniti.

Nr	Maakond	Linde	Vaatluskohti	Vaatlejaid	Vaatlejate osakaal elanikkonnast (%)
1	Harju maakond	13599	562	777	0,13%
2	Hiiu maakond	1129	41	59	0,69%
3	Ida-Viru maakond	2362	62	87	0,06%
4	Jõgeva maakond	2465	75	108	0,35%
5	Järva maakond	2562	74	105	0,35%
6	Lääne maakond	2591	84	125	0,52%
7	Lääne-Viru maakond	3615	116	158	0,27%
8	Põlva maakond	3224	129	166	0,61%
9	Pärnu maakond	5592	161	219	0,27%
10	Rapla maakond	3536	103	137	0,40%
11	Saare maakond	2394	73	94	0,30%
12	Tartu maakond	7189	263	417	0,28%
13	Valga maakond	2735	64	96	0,32%
14	Viljandi maakond	3588	101	132	0,28%
15	Võru maakond	2393	71	88	0,27%